

Kendon sanastoa

©Oulun kendoseura Hokufuu

16.9.2004

1 Yleistä

1.1 Lausunta

Tässä dokumentissa käytetty japanilaisten sanojen kirjoitusasu seuraa Hepburn systeemiä pitkien vokaalien ollessa kirjoitettu näkyviin, ja vastaa lausuntaa seuraavin poikkeuksin: r on oikeastaan välimuoto r:n ja l:n välillä, j lausutaan lähes kuten jh, y aloittaessaan tavun lausutaan kuten j (esim. yame ⇒ jame, mutta kyuu ⇒ kyuu), ja u on hiljainen ollessaan painottomalla tavulla, erityisesti s:n jälkeen sitä ei lausuta ollenkaan (esim. shimasu ⇒ shimas). Sanojen painotus on japanissa samanlainen kuin suomessa.

1.2 Sanojen merkitykset

Joillakin sanoilla on useita merkityksiä asiayhteydestä riippuen, tällöin vain kendossa oleelliset merkitykset on kirjoitettu näkyviin. Suluissa olevat lisäykset selventävät sanan käyttöä tai täsmentävät sanojen erityismerkityksiä kendossa.

2 Yleisiä sanoja

kendoo miekan tie	uchidachi lyövä miekka (kata-harjoituksessa opettaja)
hokufuu pohjoistuuli (Oulun kendoseura)	shidachi tekevä miekka (kata-harjoituksessa oppilas)
kenkai miekkailuseura	motodachi (tekniikat vastaanottava henkilö, ohjaaja)
doojoo harjoitussali	aite kumppani, vastustaja
kiai (huuto hengen keskittämiseksi)	keiko harjoitus
zanshin valppaus (kehon ja mielen tila, jossa ollaan iskun jälkeenkin valmiina hyökkäykseen, henkinen ja fyysinen valppaus uhkaa varten)	shiai ottelu, kilpailu
sensei opettaja	dantai shiai joukkuekilpailu
sempai ohjaaja, kauemmin harjoitellut oppilas	shiai-joo ottelualue
koohai (puhujaa) vähemmän harjoitellut oppilas	ippon yksi piste (kilpailussa)
	kihon perusta (perustekniikka)

kamae asento

suki tilaisuus, heikko kohta (puolustuksessa)

seme hyökkäys (askel oikean etäisyyden saamiseksi ennen iskua, itselle edullisen sijainnin säilyttäminen)

ki-ryoku ni yoru seme hyökkäys hengellä

ken-sen ni yoru seme hyökkäys miekan kärjellä

datotsu ni yoru seme hyökkäys lyömälä

tobikomi hyppy

fumikomi tallaus

tsuki pisto, työntö

aiuchi samanaikainen lyönti

ki-ken-tai-ichi hengen-miekan-ruumiin yhteistoiminta/harmonia

tai-atari (törmääminen vastustajaan iskun ylimääräisellä liikemäärällä)

tsubazeriai kamppailu lähietäisyydellä (tsubat vastakkain)

hidari vasen

migi oikea

omote etupuoli, ulkopuoli (oman shinain vasen puoli)

ura sisäpuoli, vastakkainen puoli (oman shinain oikea puoli)

sei-za polvi-istunta

3 Kohteliaisuudet

onagai shimasu pyydän kohteliaasti (alkutervehdys)

arigatoo gozaimashita kiitoksia paljon (loputervehdys)

sumimasen pyydän anteeksi, olen pahoillani

gomen anteeksi

hai kyllä (myöntyminen, ymmärtämisen vahvistus)

4 Komentoja

seiretsu rivi

chakuza istuutuminen

kiritsu seisominen

rei kumarrus

shoomen ni rei kumarrus eteen (salin/tilan arvokkaimmalle suunnalle)

sensei ni rei kumarrus opettajalle

sempai ni rei kumarrus ohjaajalle

otagai ni rei kumarrus saman arvoisille, vertaisille

mokusoo (hiljentyminen harjoituksen alussa ja lopussa)

men o motte noutakaa men

men tsuke laittakaa men

men o tore riisukaa men

kamae (perusasennon ottaminen, kamae kata harjoituksen tai sen osan alussa)

osame (harjoituksen tai sen osan lopetus, osame kata)

too miekka (miekan vetäminen esille (kamae kata), palauttaminen sivulle (osame kata))

hajime aloitus, aloittakaa

yame loppu, lopettakaa

kootai vaihto (harjoitusparin vaihto)

ippon migi yksi (askel) oikealle (mm paria vaihdettaessa)

ki o tsuke keskittykää

5 Laskeminen

ichi yksi

ni kaksi

san kolme
shi neljä
go viisi
roku kuusi

shichi seitsämän
hachi kahdeksan
kyuu yhdeksän
juu kymmenen

6 Esineitä

katana miekka
bokken puumiekka
shinai bambumiekka
tsuka kahva
tsuba kahvan suojus
tsuba-dome kahvan suojuksen pidike
tsuba-moto (terän tsubaa lähinnä oleva alue)
mono-uchi (miekan tehokkaimmin leikkaava alue, shinain kärkiosa)
kensen miekan kärki
shinogi (miekan sivulinja)
tsuru jänne (shinain kärjen ja kahvan välinen naru)

keiko-gi harjoitustakki
hakama housuhame
obi vyö
kendoogu kendotarvikkeet (kendosuojukset)
boogu suojaruustus
men kasvot, kasvosuojus
kote käsisuojus, käden osa peukalon juuresta kyynärvarren puoleen väliin
doo vartalo, vartalosuojus
tare (alavatsan ja reidet peittävä suojus)
himo naru
tenugui (pään ympärille käärittävä kangas)
nafuda (**zekken**) nimikilpi

7 Asennot/Liikkuminen

ma-ai etäisyys ottelijoiden välillä
issoku-ittoo-no-ma-ai (etäisyys hyökkäämisen ja puolustautumisen rajalla)
chika-ma (chikai-ma-ai) (lyhyempi etäisyys kuin issoku-ittoo-no-ma-ai, paras etäisyys tekniikan tekemiseen)
too-ma (tooi-ma-ai) (pidempi etäisyys kuin issoku-ittoo-no-ma-ai, paras etäisyys puolustautumiseen)
joodan-no-kamae yläasento
chuidan-no-kamae keskiasento (kendon perusasento)
gedan-no-kamae ala-asento
hassoo-no-kamae (asento, jossa miekka on nostettu pään oikean puoleiselle sivulle)
waki-gamae (asento, jossa miekka kätketään vastustajalta vartalon oikealle puolelle)
sonkyo (jalkaterien varassa, polvet auki ja selkä suorana tehty muodollinen kyykkyasento)

tai-sabaki kehon liike (paikan ja suunnan muuttaminen jalkatyöllä)
ashi-sabaki jalkatyö
ayumi-ashi kävelevä askel (liikkuminen eteen/taakse normaalin kävelyn tapaisesti)
okuri-ashi lähettävä askel (liikkuminen eteen/taakse, sivulle ja viistoon siten, että jalkojen järjestys ei vaihdu, perusliikkumistapa)
hiraki-ashi avaava askel (liikkuminen vartaloa kääntäen sivulle siten, että jalkojen järjestys vaihtuu)
tsugi-ashi paikkaava askel (taaemman jalan tuominen lähelle edempää jalkaa ennen pitkää askelta eteen)
suri-ashi liukuva askel (liikkuminen nostamatta jalkoja)

8 Harjoituksia

suburi miekan liikeharjoitus

haya suburi (chooyaku suburi) lyöntiharjoitus
hyppien (nopeasti edestakaisin)

shoomen suburi lyöntiharjoitus menin keskelle

migi/hidari men suburi lyöntiharjoitus
menin oikealle/vasemmalle puolelle

kote suburi lyöntiharjoitus koteen

migi/hidari doo suburi lyöntiharjoitus
doon oikealle/vasemmalle puolelle

sayuu men/doo suburi lyöntiharjoitus
meniini/dohon vuorotellen vasenta ja oikeaa puolta

jooge-buri (jooge suburi) lyöntiharjoitus
ylhäältä alas (kuvitellun vastustajan polven korkeudelle)

naname-buri (naname suburi) lyöntiharjoitus
viistoon (kuvitellun vastustajan polven korkeudelle)

kiri-kaeshi jatkuva iskuharjoitus meniin vuorotellen vasenta ja oikeaa puolta

kata (liikesarjasta koostuva harjoitus, joka kehittää ajoitusta, tekniikkaa ym.)

zenshin-kootai eteneminen ja peräytyminen (vaihdellessa toistuvasti)

mitori-geiko (oppiminen katsomalla toisten tekemistä, havainnoimalla vahvuuksia ja heikkouksia ja pohtimalla omaa tekemistään näkemänsä perusteella)

uchikomi-geiko (harjoitus, jossa isketään etukäteen määrättyyn, tai motodachin tarkoituksella avaamaan kohtaan)

kakari-geiko (suoraviivainen hyökkäämisen harjoittelu, jossa oppilas hyökkää käyttäen kaikkia oppimiaan tekniikoita)

ji-geiko (gokaku-geiko) (ottelunomainen harjoittelu)

mawari-geiko (ji-geiko paria säännöllisesti vaihtaen (ei lepotaukoja))

9 Tekniikoita

9.1 shikake-waza (shikakete-iku-waza) hyökkäävät tekniikat

ippon-uchi-no-waza yhden lyönnin tekniikat

harai-waza pyyhkäisytekniikat

renzoku-waza (nidan-waza, sandan-waza)
usean lyönnin tekniikat

debana-waza ennakoivat tekniikat (lyönti hetkellä, jolloin vastustaja on aloittamassa lyöntiä)

hiki-waza taaksepäin liikkuvat tekniikat

katsugi-waza olalta lähtevät tekniikat

makiwaza kiedontatekniikat

katate-waza yhden käden tekniikat

joodan-waza tekniikat yläasennosta

9.2 ooji-waza (oojite-iku-waza) vastatekniikat

suriage-waza liuutustekniikat (lyönnin liuutus sivuun ja hyökkäys)

kaeshi-waza (oojigaeshi-waza) torjuvat tekniikat (miekan torjunta ja hyökkäys vastakaiselle puolelle)

uchiotoshi-waza alas lyövät tekniikat (vastustajan miekan lyönti alas ja hyökkäys)

nuki-waza väistötekniikat (lyönnin väistö ja hyökkäys)